

Fiskālā politika un lauku telpas attīstība

Fiskālās politikas departamenta direktors

Nils Sakss

19.09.2012.

Fiskālā politika citu rīcībpolitiku vidū

Lauku telpas attīstība (agrobizness, resursi, apdzīvotība un lauku cilvēku ienākumu palielināšana) ir daudzu rīcībpolitiku uzdevums, ko var īstenot ar valsts budžeta un ar ES finansējumu.

Nozaru ministrijas izstrādā šīs politikas un to īstenošanai pieprasa finanšu līdzekļus. Latvijā ir divi būtiski finansēšanas avoti:

Budžeta veidošanas procesā tas izpaužas kā jaunas politikas prioritātes, vai resursu pārdale starp jau īstenojamajām valsts budžeta programmām.

Pirmajā gadījumā nozaru ministrijai tiek piešķirti papildus finanšu resursi. Šajā procesā būtisks ir nozares ministrijas prioritāšu saraksts un valdības kopējais prioritāšu saraksts.

Fiskālā politika citu rīcībpolitiku vidū (2)

Cik daudz līdzekļu var piešķirt papildus?

Uz šo jautājumu var atbildēt valsts izvēlētā fiskālā politika

Fiskālā politika Latvijā

Ekonomiskajā ciklā sabalansēts vispārējās valdības budžets.

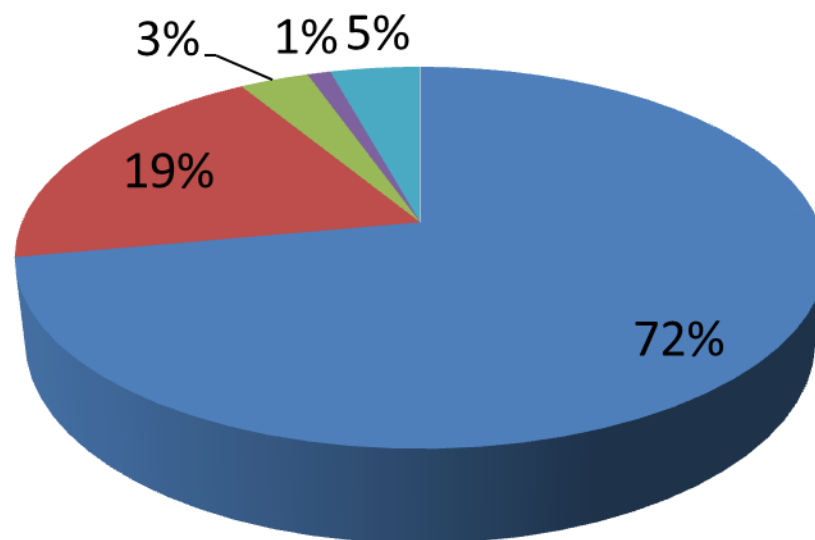
Nevar dzīvot pāri saviem līdzekļiem

Valdības deklarācija;
ES regulas;
Sabiedrības atbalsts;

Sabiedrība nedrīkst tērēt vairāk kā tā nopelna, t.i. izdevumi nedrīkst pārsniegt ieņēmumus

■ Pilnībā piekrīt   ■ Drīzāk piekrīt   ■ Drīzāk nepiekrīt
■ Pilnīgi nepiekrīt   ■ Nezina/NA

Avots: Aigars Freimanis, SIA "Latvijas Fakti"

Fiskālā politika Latvijā

Ekonomiskajā ciklā sabalansēts vispārējās valdības budžets.

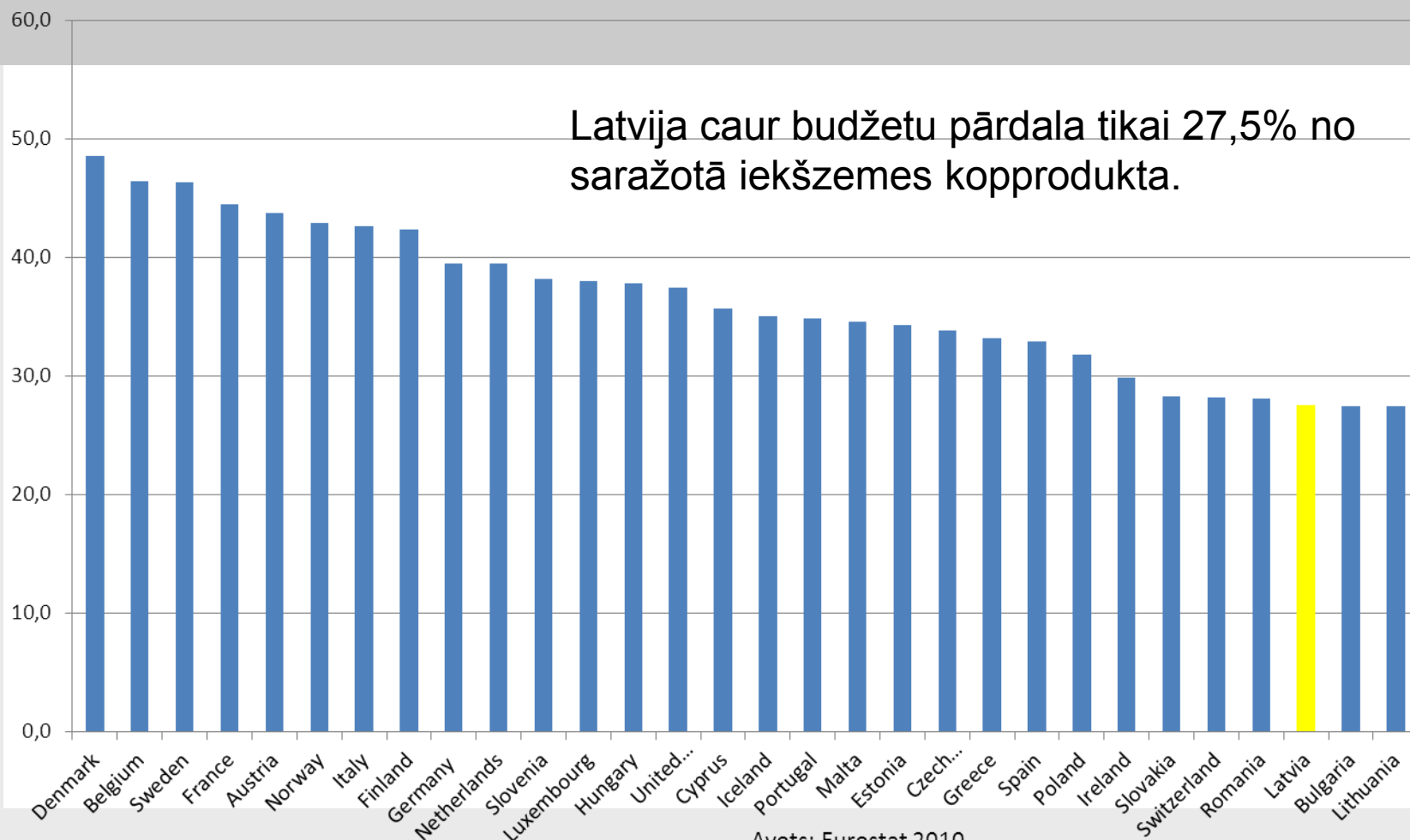
Nevar dzīvot pāri saviem līdzekļiem

Valdības deklarācija;
ES regulas;
Sabiedrības atbalsts;

Atbilstība valsts interesēm

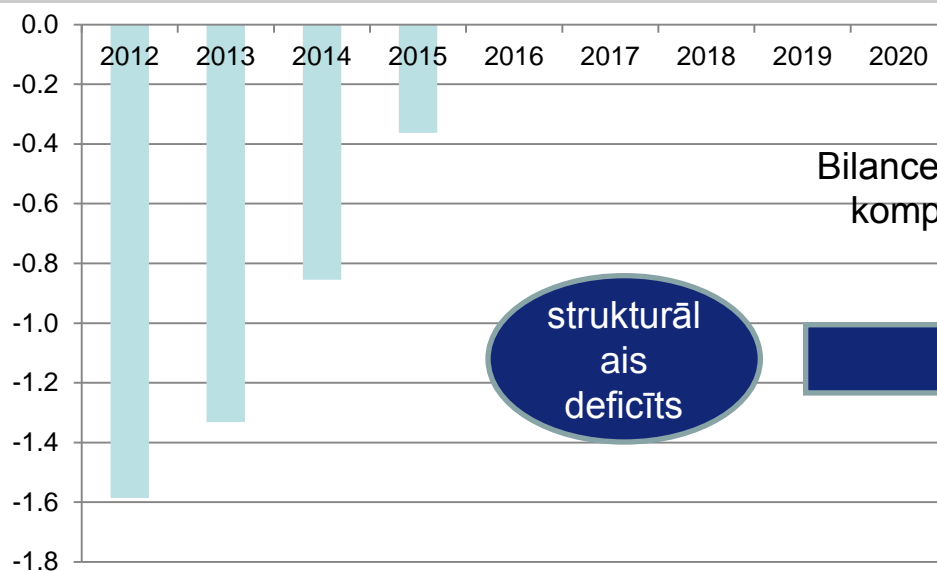
2012. gadā mēs maksājam 240 milj.Ls par procentiem,
salīdzinājumā Igaunija: 11 milj.Ls, jeb 20 reizes mazāk!

Nodokļu un soc.iemaksu ieņēmumi

Avots: Eurostat 2010.

2013-2015 gada budžeta ietvars

Bilances cikliskā komponente

strukturālā
deficīts

Ieņēmumi

Nominālā
deficīts

Izdevumi

Bāzes izdevumi

Fiskālā
telpa

Fiskālā telpa

	Atbilstoši MK lēmumiem 17.04.2012-16.08.2012	Jaunās prioritātes
2013	65 milj.Ls	114 milj.Ls
2014	90 milj.Ls	147 milj.Ls
2015	122 milj.Ls	118 milj.Ls

leskats pēc 2015.gada

- Jauna fiskālā telpa ap 100 -200 milj.Ls/gadā
  - Nacionālais attīstības plāns;
  - Starptautiskās saistības;
  - Veselības nozare;
  - Publiskās investīcijas (ES fondu papildinātības princips).

ES FINANSĒJUMS

Nepietiekošs Kohēzijas politikas finansējums 2014-2020

- **Neapmierinošs KF, ERAF un ESF finansējuma piedāvājums Latvijai**
- **Izaicinājumi ES līmenī:**
  - ES līmenī **apšaubā Kohēzijas politikas pievienoto vērtību**
  - Spiediens ES budžetu mazināt
  - Kohēzijas politikas jaunie uzsvāri:
    - **izaugsmes politika**, nevis subsīdijas nabadzīgākiem reģioniem
    - **gudras un koncentrētas investīcijas**
  - Kohēzijas politikas pamatmērķi:
    - mazināt attīstības līmeņu atšķirības ES
    - **īstenot ES 2020 stratēģiju** - gudra, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme

Kohēzijas politika Latvijā

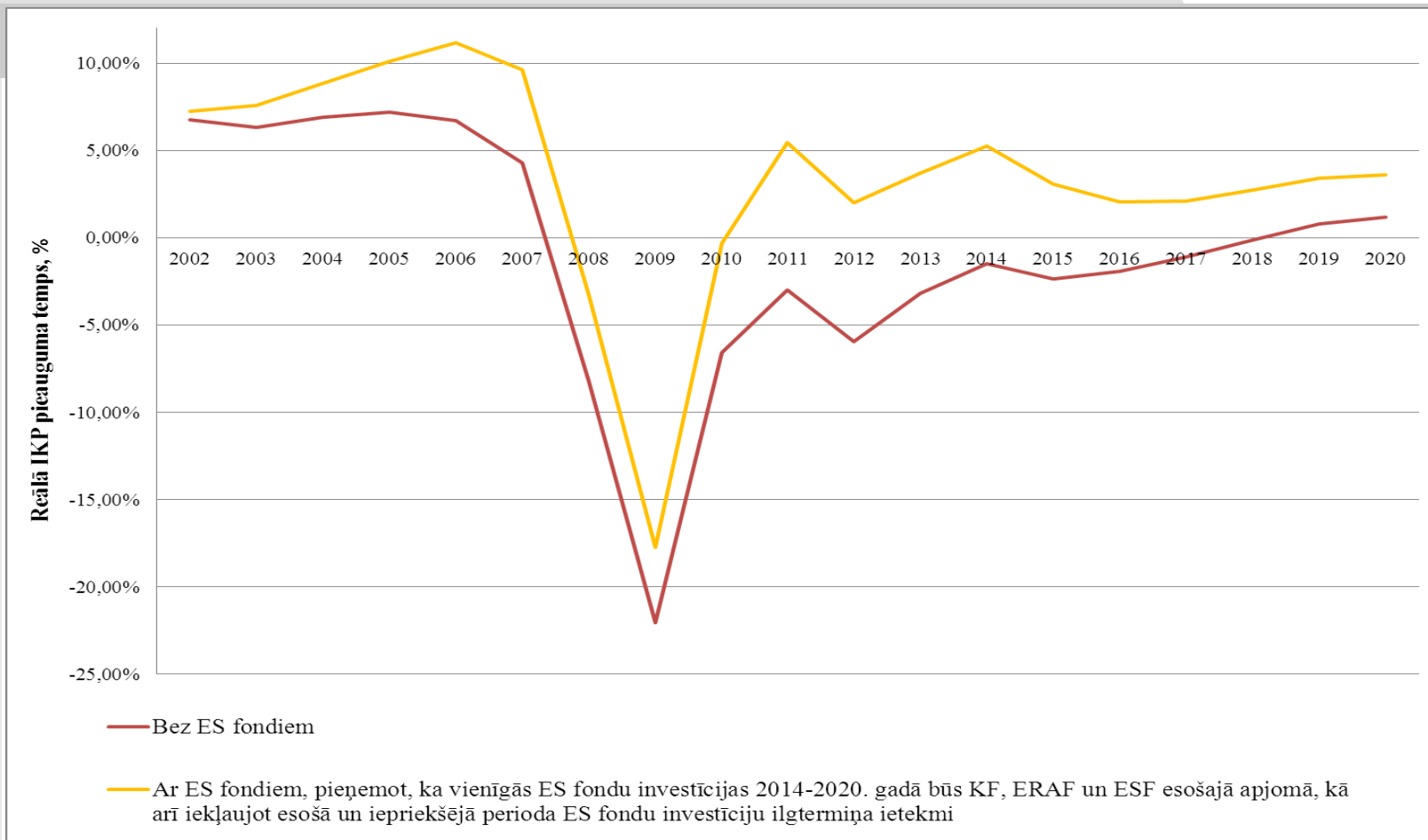
- **Vienas no nozīmīgākajām investīcijām Latvijā (FM dati: 70% no kopējām publiskām investīcijām).**
- **Ieguldījums visu Latvijas iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanā visā Latvijas teritorijā.**
- **Kohēzijas politikas līdzekļi tiek investēti attīstībā:**
  - pamatinfrastruktūrā
  - cilvēk kapitālā
  - pētniecības un inovāciju kapacitātē
  - uzņēmējdarbības attīstībā visās tautsaimniecības nozarēs
- **Kohēzijas politikas investīcijas rada pamatu un augsni tautsaimniecības ilgtspējīgai attīstībai.**

Kohēzijas politika Latvijā

- Latvijai pieejamais Izaugsmes (Kohēzijas) politikas finansējuma apjoms 2007-2013 periodā – 3,2 mljrd. LVL
- Latvijā notikusi izlīdzināšanās ar ES vidējo attīstības līmeni no **46%** 2004.g. līdz **58%** 2011.g. IKP uz iedzīvotāju no ES vidējā.
- Lai turpinātu konvergenci nepieciešams **saglabāt investīciju apjomu 2014-2020 periodā.**
- Tāpat nodrošināmi taisnīgi konkurences nosacījumi lauksaimniecības sektorā, izlīdzinot tiešmaksājumus ES, kā arī atbalsts lauku attīstībai un zivsaimniecības attīstībai.

ES fondu ietekme uz Latvijas reālā IKP izaugsmi (%)*

*ES fondi - ESF, ERAF, KF/ISPA, ELFLA (bez tiešmaksājumiem), EZF, PHARE, SAPARD, INTERREG, teritoriālās sadarbības programmas, EEZFI NOR, Latvijas un Šveices sadarbības programma

Kohēzijas politikas izaicinājumi 2014.-2020. gada periodā

- Nacionālais attīstības plāns - **vīzija** par valsts attīstības virzienu
- Kvalitatīvu pasākumu izstrāde - **investīciju koncentrācija** aktivitāšu līmenī, kas demonstrē pievienoto vērtību
- Kvalitatīvu **nozaru attīstības plānu izstrāde** (*ex-ante* nosacījumi)
  - gudras specializācijas princips
  - reģionālā un globālā perspektīva
- **Makroekonomiskās stabilitātes** nodrošināšana ilgtermiņā
- Fondu **savstarpējā papildinātība** ELFLA, EJZF, KF, ESF un ERAF **lauku un pilsētu teritoriju attīstībā**

Kohēzijas politikas izaicinājumi 2014.-2020. gada periodā

- **Nacionālo ES2020 mērķu sasniegšana**
  - Investīcijas R&D 1,5% no IKP (uz tirgu orientēta pētniecība)
  - Nodarbinātība (darba spēka atbilstība darba tirgum, jauniešu bezdarbs)
  - Nabadzības mazināšana (teritoriālais aspekts un sociālās riska grupas)
  - Energoefektivitātes celšana (dzīvojamo māju un publisko ēku energoefektivitātes celšana, transporta sistēmu optimizācija)
- **Ikgadējo nodarbinātības un ekonomikas politikas rekomendāciju ieviešana**
  - Augstākās izglītības reforma
  - Inovāciju veicināšana uzņēmumos
  - Tiesu sistēmas darba efektivizācija

Sadarbība ar Eiropas Komisiju 2014-2020 perioda sagatavošanā

- EK apstiprina nacionālos Kohēzijas politikas plānošanas dokumentus (decembris 2013).
- Dialogs ar EK par plānošanas dokumentu izstrādi.
  - **EK nostājas dokuments par KP investīcijām Latvijā** (septembris 2012)
  - Neformālas konsultācijas par sākotnējām dokumentu versijām (oktobris - decembris 2012)
  - Oficiālās konsultācijas ar EK (jūlijs 2013)

Plānošanas dokumentu izstrāde

- Pamats – Nacionālās attīstības plāns (septembris 2012)
- Partnerības līguma un programmu izstrāde – paralēli un **saskaņā ar NAP izstrādes procesu** (jūlijs 2012- novembris 2013)
- Partnerības līgums – stratēģisks finansējuma sadalījums un sasniedzamie mērķi ESF, ERAF, KF, EJZF, ELFLA fondiem
- Darbības programma – finansējuma sadalījums operacionālā līmenī, konkrēti sasniedzamie rādītāji, horizontālās prioritātes ESF, ERAF un KF.
  - Nozaru ministriju izvirzīto pasākumu analīze– tehniskās konsultācijas (jūlijs, augusts 2012)
  - Trīspusējas tikšanās ar nozaru ministrijām, PKC un finanšu ministriju (Vadošā iestāde un Budžeta departaments) (augusta beigas 2012)

Plānošanas dokumentu izstrāde

- Partnerības princips

- Būtiski, lai nodrošinātu pēc iespējas kvalitatīvāku plānošanas dokumentu izstrādi un atbildības (*ownership*) nodrošināšanu
- ES fondu pagaidu uzraudzības komiteja –caurskatāma un koordinēta plānošanas dokumentu izstrāde, iesaistot partnerus (septembris, 2012)
- Divpusējas konsultācijas ar sociāliem partneriem un citām iesaistītām pusēm (augusts- oktobris 2012)
- Publiskās konsultācijas (maijs, jūnijs 2013)

Paldies par uzmanību.